

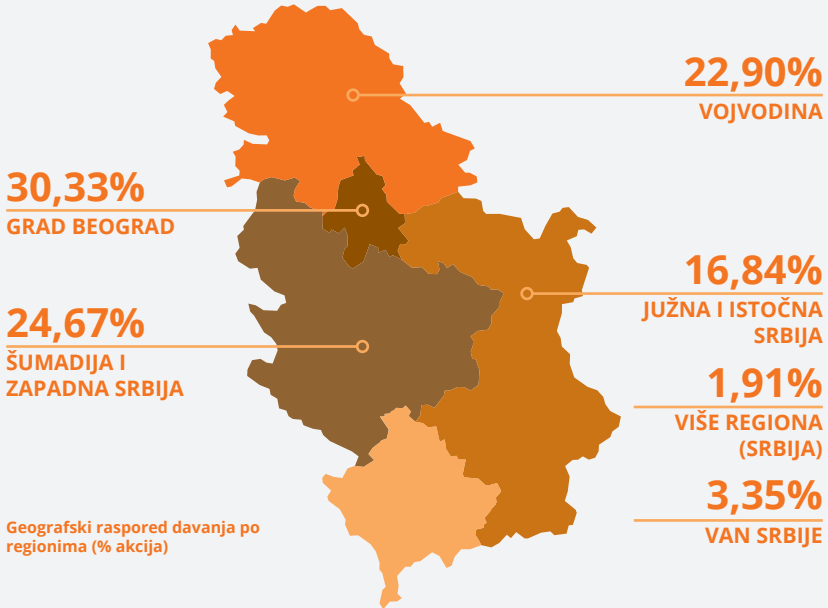

Srbija
daruje

2018

IZVEŠTAJ O DOBROČINSTVU

GLAVNI NALAZI

2.773

broj zabeleženih akcija

27,3 miliona €

procenjena darovana suma

3,9€

prosečna donacija po pojedincu

~

isti nivo davanja u odnosu na 2017. godinu

Tokom 2018. godine Catalyst Balkans je pratio medijske izveštaje o lokalnim individualnim i korporativnim dobrotvornim davanjima, kao i davanjima iz dijaspore. Ova brošura prikazuje ključne podatke i glavne nalaze istraživanja.

Ključne tačke

Nivo aktivnosti

U odnosu na 2017. godinu procenjena darovana suma je ostala na istom nivou, dok je broj akcija umanjen. Uprkos smanjenju broja akcija, ohrabrujuća činjenica da je procenjena suma davanja ostala na istom nivou, a da je verifikovana suma čak i nešto veća, ukazuje na to da se darodavci odlučuju na davanja u većim iznosima.

Geografska raspodela

Analiza podataka o geografskoj raspodeli davanja ukazuje na to da nema značajnijih promena u odnosu na 2017. godinu, ali i da se slična raspodela održava praktično od početka praćenja (2013. godina). Prema broju akcija Grad Beograd ima primat, a slede Šumadija i Zapadna Srbija. U odnosu na proteklu godinu fluktuacije u svim regionima su vrlo male – do 2%.

Donatori

Građani su kontinuirano najveći darodavci, a u 2018. godini zabeležen je i blagi porast njihovog učešća u odnosu na prethodnu, 2017. godinu. Udeo poslovnog sektora u broju akcija je nešto opao (blizu 4%), dok su se pojedinci ove godine nešto više angažovali. Akcije u kojima učestvuju različiti tipovi darodavaca su u blagom padu. Što se darovane sume tiče, ove godine su građani preuzeli najveći procenat darivane sume, dostigavši prvo mesto skokom od 10% u odnosu na zabeleženu sumu. Poslovni sektor i pojedinci ostali su na sličnom nivou darivanja kao i prošle godine, dok su akcije u kojima su učestvovali različiti tipovi darodavaca privukle manji udeo u ukupnoj zabeleženoj darovanoj sumi.

Oblasti

Lista oblasti koje se najviše podržavaju ostaje skoro nepromenjena u odnosu na prošlu godinu: zdravstvo, podrška marginalizovanim grupama, obrazovanje i smanjenje siromaštva zadržali su iste pozicije i u 2018. godini. Činjenica da je na ove četiri oblasti bilo usmereno 81,5% akcija ukazuje na potrebu da se podigne nivo svesti darodavaca o ulaganju u veći broj drugih oblasti.

Primaoci

Najčešće podržana kategorija primalaca su pojedinci i porodice ka kojima je tradicionalno usmeren najveći broj akcija. Lokalne i nacionalne vlasti kao i svake godine ostaju na istoj, poslednjoj poziciji, dok se institucije i neprofitne organizacije povremeno smenjuju na drugom i trećem mestu najčešće podržanih. Po broju akcija ove, kao i prošle godine, institucije su bile druga najčešće podržana kategorija, ali su i neprofitne organizacije veoma blizu tog nivoa. U 2018. godini podrška državi beleži blagi pad po broju akcija, dok se po podacima o darovanom novcu iz prethodnih godina beleži značajan pad (od više od 9%).

Neprofitne organizacije

Neprofitni sektor jača iz godine u godinu, pokazujući bitan porast u udelu darovanog novca, iako je procenat akcija koji je usmeren ka ovim primaocima ostao na približno istom nivou. Iako je skok u za-beleženoj sumi, kao i 2017. godine, rezultat rada određenog broja najpoznatijih organizacija i fondacija, on je i pokazatelj usavršavanja prakse i reputacije koju neprofitne organizacije grade, kao i opravdanog poverenja darodavaca.

Upotreba donacija

Najveći procenat akcija u Srbiji i ove godine ostaje usmeren na jed-nokratna ulaganja. Akcije koje imaju potencijalno dugoročni efekat ostale su na nivou iz 2017. godine i čine približno trećinu od ukupnog broja registrovanih akcija, dok su skoro dve trećine svih donacija poslovnog sektora imale karakter potencijalnog postizanja dugoroč-nijih efekata.

Krajnji korisnici

Ključne korisničke grupe kojima se najčešće pruža podrška ostaju nepromenjene već dve godine zaredom: to su osobe sa zdravstvenim problemima, populacija lokalnih zajednica, osobe sa invaliditetom i ekonomski ugroženi sugrađani, a procenat akcija usmeren na ove četiri grupe je veoma visok – preko 70%. Imajući u vidu da se ova situacija ponavlja već nekoliko godina, svakako bi bilo važno podržati i pojačati promociju ostalih korisničkih grupa i pružiti podršku organizacijama koje se njima bave da ojačaju infrastrukturu za da-vanje i komunikaciju sa širom javnošću.

Transparentnost podataka

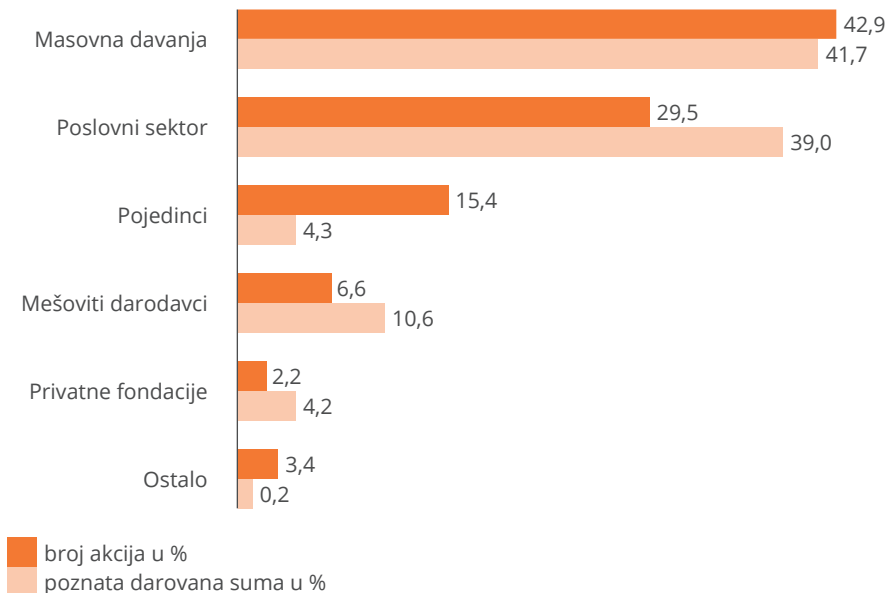
U 2018. godini transparentnost podataka je naglo porasla na 46,1%, sa više od 9% razlike u odnosu na prošlu godinu, što ukazuje na pozitivan trend da mediji u većem broju objavljuju darovane sume.

Filantropska infrastruktura

U 2018. godini je Koalicija za dobročinstvo (Fondacija Ana i Vlade Divac, Trag fondacije, Catalyst Balkans, Smart kolektiv, Srpski filan-tropski forum, Forum za odgovorno poslovanje i Privredna komora Srbije) uz podršku USAID-a, pokrenula Projekat za unapređenje okvi-ra za davanje, a jedan od prvih rezultata je formiranje Saveta za fil-antropiju pri kabinetu predsednice Vlade Republike Srbije. Koalicija je pripremila agendu za rad Saveta, kao i Belu knjigu filantropije sa detaljnim analizama i preporukama za unapređenje zakonskog okvi-ra (zakoni o porezu da dobit pravnih lica, porezima na imovinu, PDV-u, porezu na dohodak građana, volontiranju). Pored toga, Koa-licija će raditi na razvoju kulture davanja i uvođenju novih mehani-zama za dobročinstvo (online donacije putem Donacije.rs, filantrop-ske loyalty kartice, itd).

Darodavci

Učešće različitih tipova darodavaca

Učešće različitih tipova darodavaca

Broj zabeleženih akcija (u %)	2016.		2017.		2018.
Građani	36,8%	↗	41,1%	↗	42,9%
Poslovni sektor	31,7%	↗	33,4%	↘	29,5%
Pojedinci	17,7%	↘	12,8%	↗	15,4%
<hr/>					
Poznata darovana suma (u %)	2016.		2017.		2018.
Građani	25,2%	↗	31,6%	↗	41,7%
Poslovni sektor	45,4%	↘	39,5%	↔	39,0%
Pojedinci	2,6%	↗	4,6%	↔	4,3%

Ključne tačke

Procenjena darovana suma u 2018. godini je na približno istom nivou kao u 2017. i iznosi 27,3 miliona evra. Zabeležene su 2.773 jedinstvene akcije za opšte dobro, što predstavlja blag pad aktivnosti od 8,8% u odnosu na 2017.

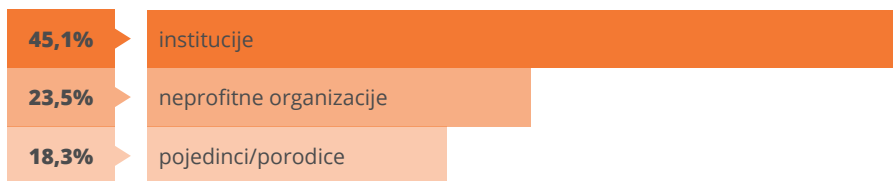
Kao i prošlih godina, najaktivniji darodavci su bili građani kroz masovna davanja (42,9%), poslovni sektor (29,5%) i pojedinci (15,4%).

Prema učešću u poznatoj darovanoj sumi, blagi dvogodišnji porast udela građana rezultirao je njihovim preuzimanjem dominantnije pozicije (41,7%), dok poslovni sektor i dalje prati sa visokim udelom od 39%; pojedinci su na istom nivou kao i u 2017. godini.

Kada je reč o dijaspori, procenti zabeleženih akcija (15,7%) i darovane sume (10,5%) u 2018. godini viši su u odnosu na prošlu godinu. Nivo aktivnosti dijaspore, kao i njen udeo u darovanoj sumi, fluktuirao kroz rast i pad procenata iz godine u godinu, zbog čega je teško identifikovati bilo kakav trend.

Profili darodavaca Poslovni sektor

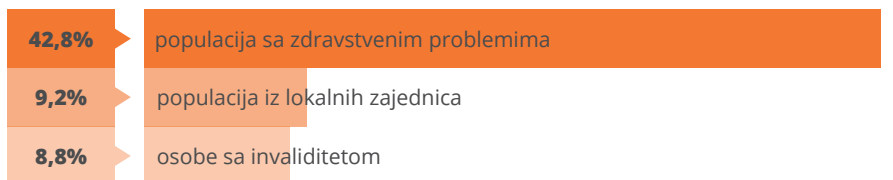
Tri vodeća primaoca donacija

Tri vodeće oblasti

Tri vodeće korisničke grupe

Primeri davanja poslovnog sektora

Ove godine treba istaći Banku Intesa, inače dobitnika VIRTUS nagrade za doprinos na nacionalnom nivou, za seriju edukativnih seminara pod nazivom „Rizik? To je ženski posao“, koji su namenjeni preduzetnicama, vlasnicama preduzeća, direktorkama socijalnih preduzeća i novoosnovanih preduzeća širom Srbije. Seminari su održani tokom Nedelje štednje, a okupljenim učesnicama su, osim poslovnih znanja u oblasti pametnog investiranja, pružili i savete za prevladavanje stresnih i rizičnih situacija sa kojima se učesnice suočavaju. U okviru programa korporativnog volontiranja „Intesa od srca“ zaposleni ove banke donirali su zajednici čak 2.145 volonterskih sati. Banka je tokom prethodne godine nastavila da podržava realizaciju projekata u oblasti kulture, očuvanja kulturne baštine i obrazovanja, inicijative od društvenog značaja i razvoj amaterskog i profesionalnog sporta.

Svakako treba pomenuti i doprinos poslovnog sektora kroz marketing sa društvenim ciljem (*cause-related marketing*), poput kampanje

„Otvorimo zajedno Narodni muzej“, koju je vodila Zaječarska pivara. Kompanija je dinar od svake specijalno dizajnirane limenke prodate od 1. februara do 15. juna 2018. donirala za rekonstrukciju Narodnog muzeja. Zahvaljujući toj inicijativi je prikupljeno skoro 48 hiljada evra.

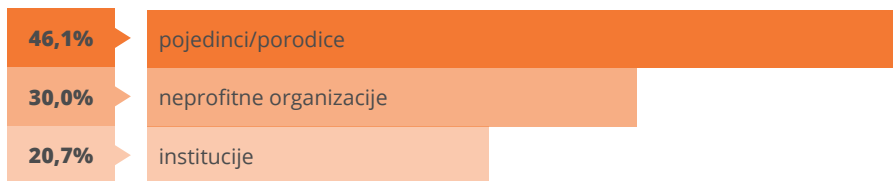
Kada se radi o malim i srednjim preduzećima, ove godine ističemo Bosis d.o.o, porodično preduzeće iz Valjeva. Bosis je dobitnik nagrade VIRTUS za filantropiju u kategoriji malih i srednjih preduzeća, pre svega zbog značajne podrške Istraživačkoj stanici Petnica u okviru Nacionalnog dana davanja Srpskog filantropskog foruma, ali i zbog kontinuirane podrške brojnim institucijama i neprofitnim organizacijama u lokalnoj zajednici. Tokom prethodne godine Bosis je donirao više od 10.000 evra odeljenju ginekologije i porodilištu bolnice u Valjevu i podržao aktivnosti nekoliko udruženja u oblasti očuvanja kulture i tradicije valjevskog kraja.

Poslovni sektor se u 2018. godini značajno angažovao da pomogne razvoj infrastrukture za distribuciju i dobavljanje hrane za ekonomski i socijalno ugrožene sugrađane. Tako je kompanija Retail Coffee (predstavnic turske kompanije Simit Sarayi u Srbiji) donirala više od 70 tona zaleđenih proizvoda, koji su distribuirani kroz Crveni krst na Opštini Vračar. Coca-Cola HBC Srbija je u saradnji sa Fondom B92 potpisala ugovor o donaciji vrednoj 59 hiljada evra sa Crvenim krstom Srbije. Donacija će biti korišćena za kupovinu opreme i drugih elemenata za pripremu hrane u narodnim kuhinjama. MK Grupa je poklonila 3,5 tona proizvoda, koji će biti raspodeljeni gradovima u Vojvodini. Pored donacija direktno narodnim kuhinjama, treba takođe napomenuti da je u 2018. godini Banka hrane u Beogradu dobila više od 140 tona hrane od donacija kompanija, u okviru kojih Delhaize Srbija i dalje ima veliku ulogu.

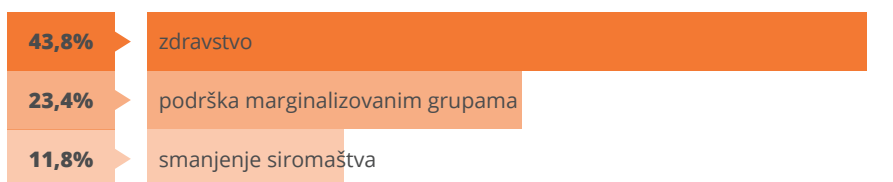
Zanimljiv primer podrške zdravstvu dolazi iz Hemofarm fondacije, članice Srpskog filantropskog foruma. U okviru Programa za zdravlje, Hemofarm fondacija je u aprilu 2018. pokrenula kampanju „Ne dozvoli da pukne“ u cilju podizanja zdravstvene kulture i podsticanja ljudi na redovne kontrole krvnog pritiska. Tokom kampanje, čiji su promoteri bili lica kulturnog i zabavnog života u Beogradu, organizovana su preventivna merenja krvnog pritiska u 90 zdravstvenih institucija u 11 gradova u Srbiji, dok je 306 aparata za merenje krvnog pritiska donirano 81 ustanovi zdravstvenog sistema. Projekat je realizovan u partnerstvu sa Ministarstvom zdravlja Srbije i Institutom za javno zdravlje Batut, a za akciju je izdvojeno oko 10 hiljada evra.

Profili darodavaca Građani

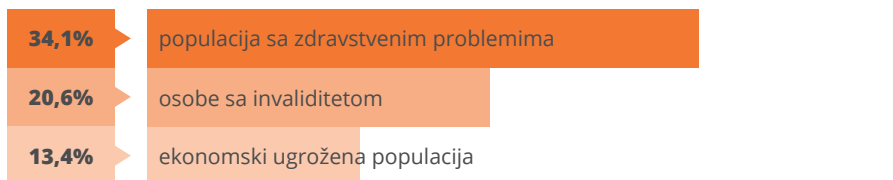
Tri vodeća primaoca donacija

Tri vodeće oblasti

Tri vodeće ciljne grupe

Građani u akciji

Neke od interesantnih akcija masovnog davanja su one gde su organizatori značajno doprineli svojim entuzijazmom i posvećenošću. Stefan Nikolić iz Vršca, dobitnik ovogodišnje specijalne nagrade VIRTUS za mladog filantropa, tokom 2018. godine organizovao je tri događaja pod nazivom „Humanitarna kafa” u Vršcu i Novom Sadu. „Humanitarna kafa” je jednodnevni događaj tokom kojeg se čitava mreža ugostiteljskih objekata odriče zarade ostvarene prodajom kafe u humanitarne svrhe. U protekloj godini na taj način je prikupljeno preko četiri hiljade evra, a prikupljeni novac je doniran Nacionalnom udruženju roditelja dece obolele od raka – NURDOR.

Doprinosi pojedinaca

Jedan od najznačajnijih pojedinačnih darodavaca u 2018. godini je Milimir Glavčić, penzioner koji dugi niz godina živi u Kanadi i koji već sedam decenija pomaže one kojima je pomoć potrebna u Srbiji; i prošle godine on je bio jedan od najznačajnijih primera, a ove godine je i dobitnik nagrade VIRTUS za individualni doprinos filantropiji.

Glavčić je do sada donirao više od 7 miliona evra organizovavši širu porodicu da u njegovo ime dostavlja donacije u Srbiji. Samo tokom prošle godine Milomir je poklonio medicinsku opremu Opštoj bolnici Studenica u Kraljevu u približnoj vrednosti od preko 300 hiljada evra. Pomogao je i izgradnju dečjeg vrtića u Kraljevu, koji je poneo naziv „Milomir“, a svečano je otvoren na Milomirov 94. rođendan u decembru prošle godine.

Podrška dijaspore

Ove godine se među mnogobrojnim primerima davanja dijaspore ističe uspešno izveden pilot projekat besplatne škole za prekvalifikaciju u IT sektoru – „IT Bootcamp“ – koji je pokrenula grupa afirmisanih ljudi iz dijaspore u saradnji sa Fondacijom Ana i Vlade Divac. U želji da pomognu voljnim ljudima koji nisu imali prilike da obezbede sebi IT obrazovanje, ova grupa iz dijaspore je prikupila preko 36 hiljada evra od donacija za konkurs kroz koji je 108 polaznika imalo pravo učešća u dva ciklusa. Ovaj program se u 2019. godini se nastavlja sa novom grupom polaznika.

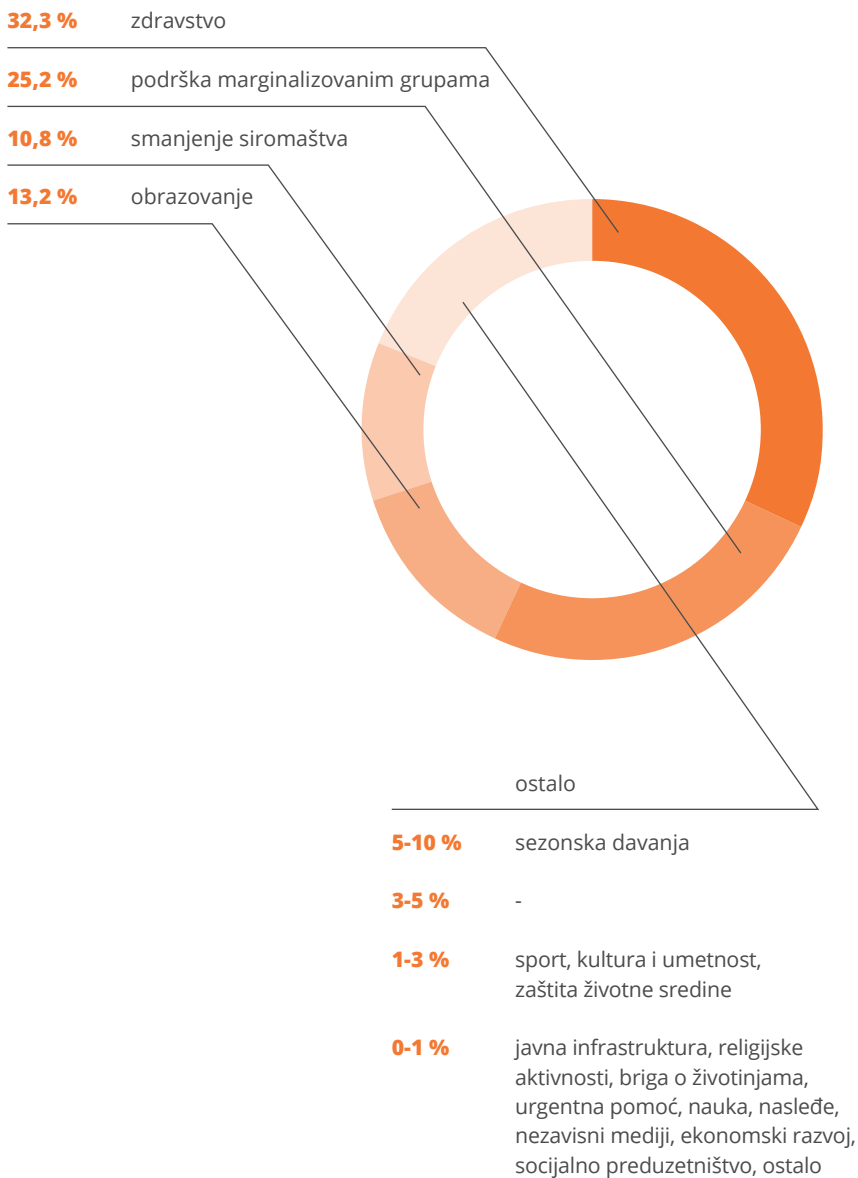
Grupno finansiranje (Crowdfunding)

U martu 2018. je sa radom ponovo počela platforma Donacije.rs, prva platforma u Srbiji za grupno finansiranje (*crowdfunding*) neprofitnih projekata. Za prvih devet meseci su neprofitne organizacije lansirale 19 kampanja za različite oblasti i korisničke grupe, tokom kojih je 1.300 pojedinaca i kompanija doniralo oko 76.000 evra.

Platforma Donacije.rs je korišćena i u okviru Nacionalnog dana davanja, koji je Srpski filantropski forum ustanovio 9. oktobra 2018. godine, na rođendan Mihajla Pupina, poznatog naučnika i darodavca. Cilj Nacionalnog dana davanja 2018. godine bio je da se Istraživačkoj stanici Petnica obezbedi spektrometar koji se može koristiti u velikom broju programa ove naučne ustanove. Koristeći humanitarni broj, tekući račun i online donacije preko Donacije.rs, Forum je od kompanija i građana tokom 2018. prikupio preko 22 hiljade evra u donacijama za Petnicu.

Među ostalim uspešnim kampanjama na Donacije.rs se ističe kampanja udruženja ORCA za otvaranje prvog studentskog doma za buduće stručnjake za zaštitu životinja i prirode. Za 51 dan ORCA je prikupila više od osam hiljada evra za renoviranje stana koji im je legatom zaveštala Ljubinka Vivčar.

Ključne oblasti

Broj akcija usmerenih na četiri ključne oblasti (u %)

Oblast	2016.		2017.		2018.
Zdravstvo	30,2%	↗	34,7%	↘	32,3%
Podrška marginalizovanim grupama	26,8%	↘	24,8%	~	25,2%
Smanjenje siromaštva	12,9%	↘	11,0%	~	10,8%
Obrazovanje	9,1%	↗	12,8%	~	13,2%

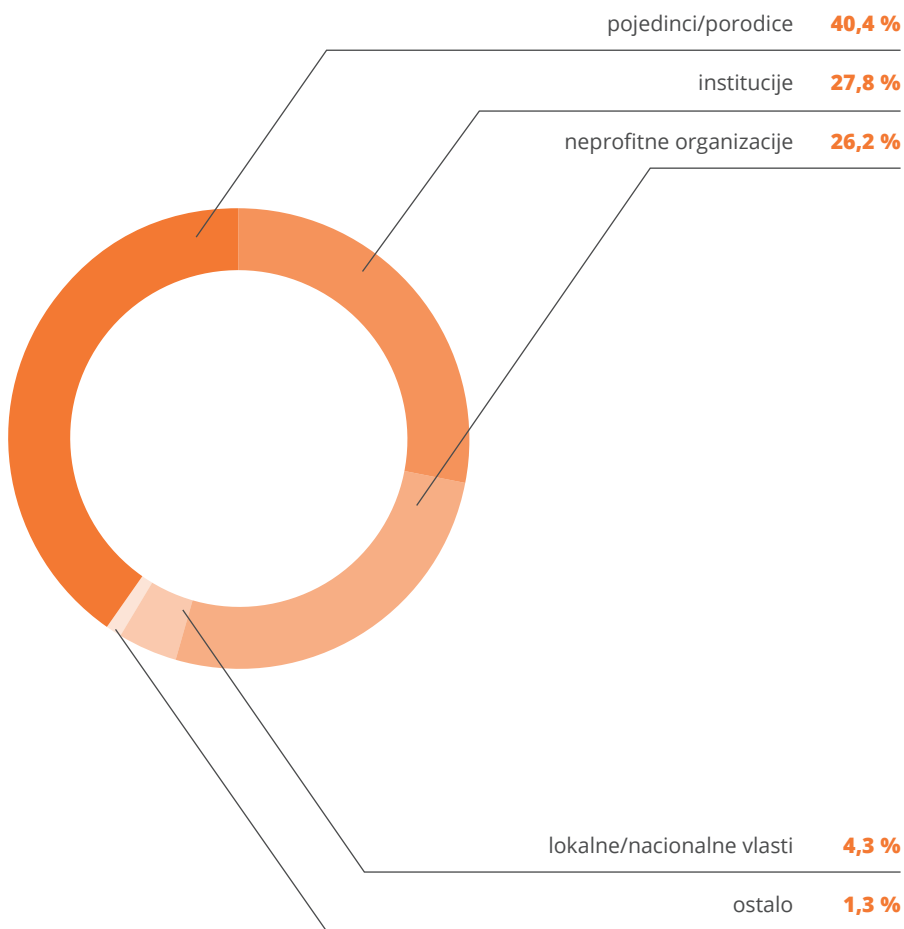
Ključne tačke

Četiri ključne oblasti za koje se davalo u 2018. godini ostaju zdravlje, podrška marginalizovanim grupama, obrazovanje i smanjenje siromaštva, dok je redosled oblasti po procentu akcija u 2018. godini ostao isti kao i u 2017. godini.

Dijapazon oblasti je ostao veoma širok. Tako smo u 2018. po prvi put primetili dobrotvorne akcije za podršku nezavisnim medijima, ali sa druge strane, donacije za projekte iz oblasti ljudskih prava (koje su bile zabeležene u 2017), izostale su u 2018.

Akcije usmerene na četiri primarne oblasti čine 81,5% ukupnog broja akcija, dok je procenat akcija usmeren na sve ostale oblasti veoma mali. To ukazuje na kontinuiranu potrebu da se promovišu druge, važne oblasti za razvoj društva u celini.

Primaoci donacija

Broj akcija usmeren na različite kategorije primalaca donacija (u %)

	2016.		2017.		2018.
Pojedinci/podrođice	44,8%	↘	38,4%	↗	40,4%
Institucije	30,7%	↔	29,9%	↘	27,8%
Neprofitne organizacije	18,0%	↗	25,9%	↔	26,2%
Lokalne/nacionalne vlasti	3,1%	↔	3,8%	↔	4,3%

Ključne tačke

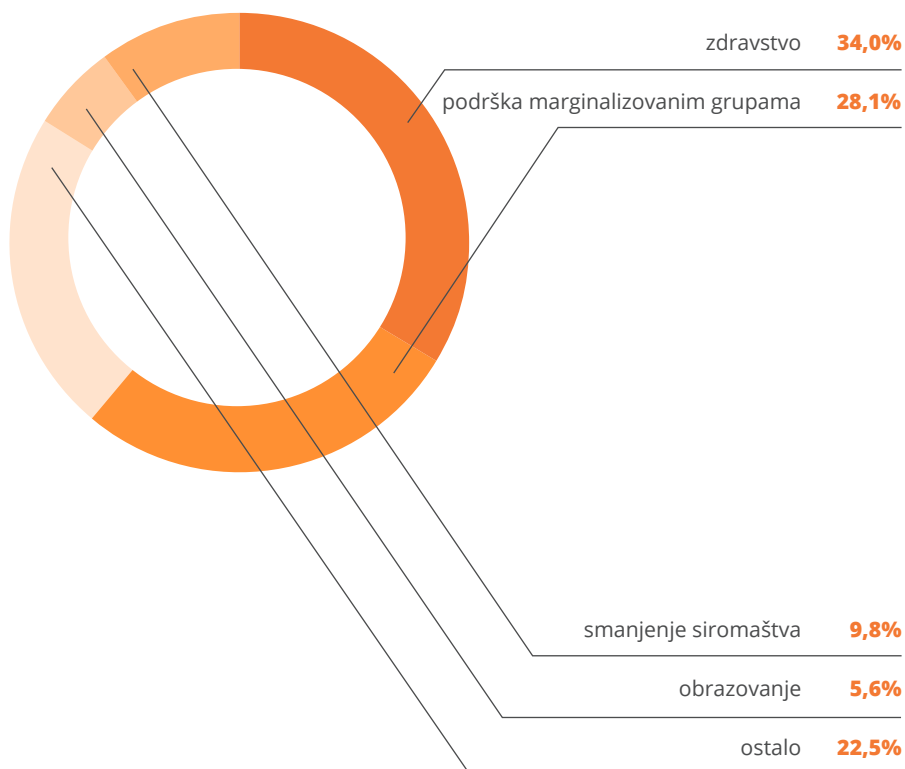
Gledajući ukupan broj dobrotvornih akcija, primarni primaoci su pojedinci/podrođice sa 40,4%, institucije sa 27,8%, neprofitne organizacije sa 26,2% i lokalne/nacionalne vlasti sa 4,3% učešća.

Kada je reč o procentu darovanog iznosa, prvo mesto, kao i u 2017. godini, zauzimaju neprofitne organizacije sa 54,3%, a prate ih institucije (27,6%), te pojedinci/podrođice i lokalne i nacionalne vlasti.

Spajajući podatke o institucijama i lokalnim, odnosno nacionalnim vlastima, dolazimo do udela akcija i novca koji je usmeren ka državi: procenat akcija je 32,1%, što je slično 2017. godini. Kada je u pitanju udeo u poznatoj zabeleženoj sumi, ove godine je taj procenat 33,3%, čime se nastavlja trend smanjenja procenta koji se daruje državi; podaci iz 2016. i 2017. ukazuju na to da je prosečan pad po godini oko 10%. Iako je registrovan pad, takođe treba imati u vidu da su, u nekim slučajevima, značajne sume novca koje se daruju kampanjama neprofitnih organizacija zapravo date za podršku državnim institucijama (novac darovan za rekonstrukciju i/ili opremanje zdravstvenih i socijalnih institucija, ali usmeren preko računa neprofitnih organizacija, poput NURDOR-a ili Fonda B92). U tom smislu, procenat novca koji je zapravo darovan državi je veći od ovde zabeleženog, što je trend koji je takođe naznačen i u protekloj godini.

Neprofitne organizacije u 2018.

Ključne oblasti koje podržavaju neprofitne organizacije

U grupu neprofitnih organizacija svrstavamo domaća udruženja, strane organizacije (kao što je na primer UNICEF), udruženja iz dijaspore i privatne fondacije.

Nakon nekoliko godina rasta procenta akcija usmerenih ka neprofitnom sektoru, ove godine je taj procenat na približno istom nivou kao i 2017. godine, ali je nastavljen trend rasta procenta darovane sume (54,3%).

Uspešne kampanje organizacija NURDOR, „Zajedno za život“, BEL-hospice, „Srbi za Srbe“, „Čep za hendikep“, Crveni krst Srbije i drugih zaslužne su za poboljšavanje pozicije neprofitnog sektora iz godine u godinu. Mnoge od tih organizacija već duži niz godina primaju višestruke donacije, što ukazuje na to da su uspešno opravdale poverenje darodavaca.

U 2018. godini građani su, kroz masovna individualna davanja, ostali najaktivniji darodavci neprofitnim organizacijama (u čak 49,1% slučajeva). Sledi poslovni sektor, pre svega kompanije, ali i mala i srednja preduzeća. Poslovni sektor bio je darodavac u 26,4% akcija usmerenih ka neprofitnim organizacijama.

Oblasti koje su posredstvom neprofitnog sektora tokom godina najčešće podržavane bile su zdravstvo i podrška marginalizovanim grupama, a 2018. godina samo potvrđuje tu činjenicu. Međutim, ove godine je zdravstvo preuzelo primat, sa podrškom marginalizovanim grupama na drugom mestu, dok smanjenje siromaštva i obrazovanje slede po količini akcija.

Krajnje korisničke grupe koje su podržane kroz rad neprofitnog sektora svakako i dalje ostaju zastupljene u velikom broju. Najzastupljenije su, kao i prethodne godine, osobe sa zdravstvenim problemima, osobe sa invaliditetom, ekonomski ugrožena populacija i populacija iz određenih lokalnih zajednica, ali i ljudi iz drugih zemalja, deca bez roditeljskog staranja, žene i deca koji su preživeli nasilje, osobe kojima je potrebna palijativna nega, deca i mladi u riziku i životinje.

U 2018. godini višestruke donacije primili su NURDOR (dobrim delom zahvaljujući velikoj akciji koja se svake godine organizuje u gradovima širom Srbije povodom Svetskog dana dece obolele od raka, 15. februara), zatim humanitarna organizacija „Zajedno za život“, koja je organizovala mnoštvo humanitarnih aukcija za pomoć lečenju

Partnerstva poslovnog i neprofitnog sektora

dece, BELhospice, udruženje „Čep za hendikep“, koje beleži nekoliko humanitarnih akcija, ali i redovno prikuplja veliku količinu čepova koji se recikliraju u cilju nabavke opreme za osobe sa invaliditetom. Interesantno je pomenuti i organizacije „Čepom do osmeha“ iz Novog Sada i „Parakvad VŠ“ iz Vršca, koje pomoću istog modela finansiranja (prikupljanja čepova za reciklažu) takođe pomažu osobama sa invaliditetom.

Kod privatnih fondacija se i dalje najčešće spominju Humanitarna fondacija „Budi human – Aleksandar Šapić“ (platforma preko koje se pomaže lečenje dece i odraslih, a koju prati veliki broj kampa-nja), Fondacija „SOS Dečija sela Srbija,“ Fondacija „Trojka iz bloka,“ Fondacija „Podrži život,“ Fond B92 i Fondacija „Ana i Vlade Divac“.

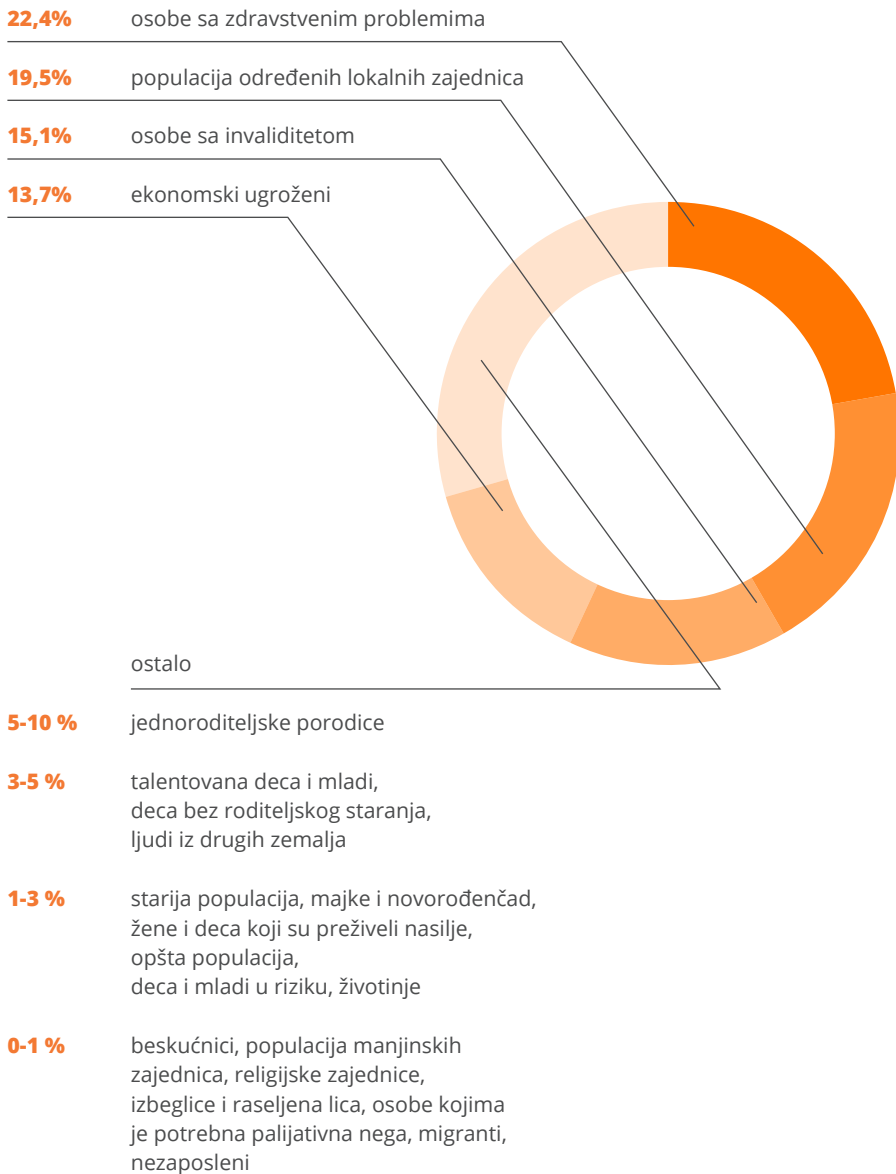
U 2018. godini ističemo primer *Philip Morris Operations* a.d. Niš za jedanaestogodišnje partnerstvo sa organizacijom Centar za razvoj liderstva iz Beograda u realizaciji programa „Pokreni se za budućnost“ i „Pokreni se za nauku“. Za ovu posvećenost *Philip Morris Operations* je zaslužno osvojio nagradu VIRTUS u kategoriji partnerstva između poslovnog i neprofitnog sektora.

Tokom deset godina programa „Pokreni se za budućnost“ dodeljivane su stipendije, realizovani projekti od značaja za lokalnu zajednicu i obučavani mladi ljudi za bavljenje preduzetništvom. Program „Pokreni se za nauku“ od svog nastanka 2015. godine usmeren je na unapređenje nauke u Srbiji kroz ulaganja u naučna istraživanja u oblasti biomedicinskih i prirodnih nauka i poboljšanje uslova u kojima naučnici rade, i to nabavkom opreme i adaptacijom laboratorija.

Interesantan primer višegodišnjeg partnerstva je i saradnja između Zdravstvene ustanove Apoteka BENU i Centra za palijativno zbrinjavanje i palijativnu medicinu – BELhospice, koja je započeta 2016. godine. U 2018. zaposleni BENU apoteka učestvovali su u Beogradskom maratonu pod okriljem inicijative „BELhospice tim na Beogradskom maratonu“. Svrha ove inicijative je uplaćivanje veće kotizacije u maratonu, od koje deo ide za samu registraciju trkača, a deo za podršku izgradnji Centra za palijativno zbrinjavanje. Ove godine je učešće zaposlenih BENU apoteka donelo iznos od oko 15.000 evra. Saradnja je, takođe, obeležena redovnim objavljivanjem aktivnosti centra BELhospice u magazinu koji izdaje BENU i distribuira u celoj mreži svojih apoteka.

U 2018. godini su Fondacija Ana i Vlade Divac, IKEA Srbija i Mastercard Srbija organizovali zajednički konkurs pod imenom „Ja sam odvažna“ u cilju poboljšanja položaja preduzetnica u Srbiji. Programi koji su podržani u iznosu od 5 do 7 hiljada evra su vođeni od strane žena, zapošljavaju barem 50% žena, i kroz ovaj konkurs će zaposliti barem po još jednu ženu. Program će biti nastavljen i očekuje se da će doprineti boljem položaju žena u preduzetništvu i na tržištu rada.

Krajnji korisnici

Broj akcija usmeren na različite korisničke grupe (u %)

	2016.		2017.		2018.
Osobe sa zdravstvenim problemima	17,2%	↗	23,3%	↔	22,4%
Ekonomski ugroženi	13,9%	↔	13,8%	↔	13,7%
Osobe sa invaliditetom	17,3%	↘	14,1%	↔	15,1%
Populacija određenih lokalnih zajednica	16,3%	↗	21,4%	↘	19,5%

Ključne tačke

Osobe sa zdravstvenim problemima, populacija iz određenih lokalnih zajednica, osobe sa invaliditetom i ekonomski ugroženi građani su korisnici sredstava iz 70,7% akcija u 2018. godini.

Procenat akcija koji je usmeren na korisničke grupe svrstane u kategoriju „ostale grupe“ je za par procenata veći ove godine, ali i dalje ostaje na nivou ispod trećine svih zabeleženih akcija.

Imajući u vidu da se ova situacija ponavlja već nekoliko godina, svakako bi bilo važno podržati i pojačati promociju ostalih korisničkih grupa, kao i podršku organizacijama koje se njima bave da ojačaju infrastrukturu za davanje i komunikaciju sa širom javnošću.

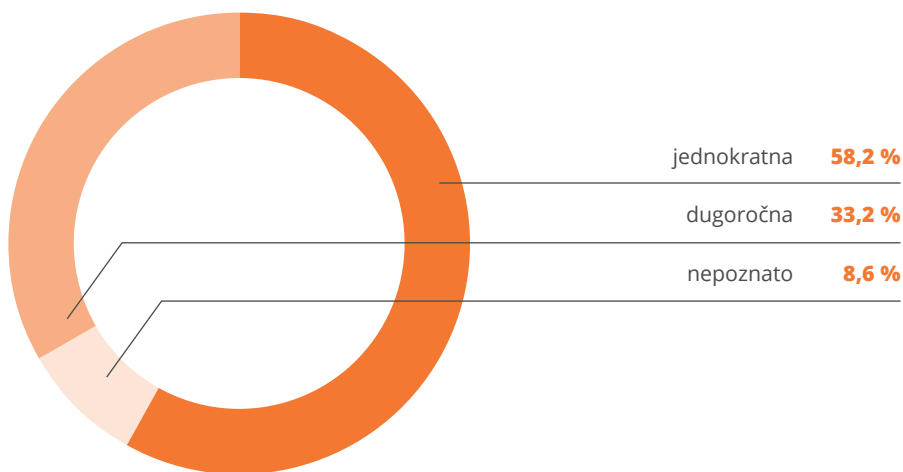
Među „ostalim grupama“ interesantne kategorije ove godine su: jednoroditeljske porodice sa 5,6% udela po broju akcija; deca bez roditeljskog staranja sa 4,8%; ljudi koji žive u drugim zemljama (4,3%) i talentovana deca i mladi sa 3,0%.

Dijapazon korisničkih grupa ostaje praktično isti kao i u nekoliko prethodnih godina, s tim što su se među korisničkim grupama posle pauze ponovo pojavile žrtve trgovine ljudima. Ipak, stagnacija u zastupljenosti i dijapazonu grupa je svakako nešto na šta treba obratiti pažnju.

Upotreba donacija

Kod upotrebe donacija razlikujemo dugoročnu upotrebu, koja uključuje strateška ulaganja i podršku rešavanju dugoročnijih potreba, i jednokratnu upotrebu, dok se po metodologiji takođe prate davanja čija je svrha ostala nepoznata¹.

Podaci o tome kako su upotrebljene donacije i koja je vrsta ulaganja u pitanju prikazani su na grafikonu.

Upotreba donacija (u %)

	2016.		2017.		2018.
Dugoročna	32,8%	↔	33,6%	↔	33,2%
Jednokratna	53,5%	↘	51,5%	↗	58,2%
Nepoznato	13,7%	↗	14,9%	↘	8,6%

¹ U dugoročna ulaganja ubrajamo: kapitalne investicije, opremu, ulaganje u usluge, stipendije (ulaganje u kadrove), istraživanje i razvoj, podizanje nivoa društvene svesti. U jednokratna davanja spadaju humanitarna pomoć, sezonska davanja, medicinski tretmani za pojedince/porođice, materijal i potrošna roba. Svrhu davanja nije uvek moguće odrediti jer dostupni podaci pokazuju, na primer, da je određenoj instituciji/organizaciji pružena podrška, ali ne i za šta je pružena.

Ključne tačke

Broj akcija koje su usmerene ka dugoročnoj upotrebi ove godine je ostao na istom nivou kao u 2017. godini, dok udeo jednokratne podrške pokazuje porast.

U poslednje tri godine oko trećine akcija usmereno je na davanja koja imaju potencijal dugoročnijih efekata. U istom periodu preko polovine svih akcija usmereno je na jednokratna davanja. To nam svakako ukazuje na činjenicu da je potrebna dalja promocija strateških ulaganja i rezultata akcija koje imaju potencijalno dugoročan efekat.

Kao i prethodnih godina, od dugoročnih ulaganja akcije usmerene na kupovinu opreme ostaju daleko najbrojnije (24,1%), a sledi ulaganje u obrazovanje kroz usluge i stipendije. Poslovni sektor se sve češće opredeljuje da strateški ulaže – 62% akcija od strane poslovnog sektora usmereno je na dugoročna rešenja, što je više nego prošle godine.

Kada je reč o jednokratnim ulaganjima, najbrojnije su akcije kojima se obezbeđuje potrošna roba, a zatim i pomoć za lečenje i humanitarna podrška za ekonomski ugrožene sugrađane.

Opšti trend blagog pada jednokratne pomoći, koji je uspostavljen prethodne četiri godine, prekinut je u 2018. godini. Ove godine je primećen veći udeo jednokratnih akcija, dok je uticaj dugoročnih ulaganja ostao na istom nivou. Činjenica je da nam je ove godine poznatija upotreba akcija u odnosu na sve prethodne godine, što je moguć uticaj na povećanje zabeleženih jednokratnih akcija.

Dugoročna strateška ulaganja

Koristeći platformu koja je razvijena i predstavljena prethodne godine, Coca-Cola HBC Srbija je kroz obuke pomogla više od 2.400 mladih da se pripreme za tržište rada, dok je 30 mladih dobilo praktično iskustvo. Platforma pod imenom „Coca-Cola mladima“ je jedan od programa kompanije, u okviru kog je uloženo 120 hiljada evra i realizovano ukupno 40 trodnevnih radionica u 15 gradova u Srbiji. Nakon ovog programa 250 učesnika je do sada pronašlo zaposlenje, a 62% učesnika se samozaposlilo, vratilo formalnom obrazovanju ili počelo prekvalifikaciju.

U 2018. godini CRH (Srbija) d.o.o. Popovac je dobitnik nagrade VIRTUS za program podrške lokalnim inicijativama u oblasti održivog razvoja, kulture, sporta i obrazovanja „Partnerstvo za budućnost“, koji se realizuje na teritoriji opštine Paraćin. Kompanija je tokom prethodne godine podržala i rekonstrukciju domskog odeljenja „Izvor“ i Dnev-

nog boravka za decu i omladinu sa smetnjama u razvoju u Paraćinu, sprovela je program psihosocijalne podrške deci iz ugroženih enklava „Škola prijateljstva na Tari“, a za učenike iz susednih sela organizovala besplatan prevoz u osnovnu školu tokom cele školske godine.

Savez pčelarskih organizacija Srbije (SPOS) inicirao je kampanju prikupljanja novca od članica ovog udruženja. Po predloženoj donaciji od jednog evra po košnici, ideja iza inicijative SPOS-a bila je izgradnja pogona u Rači, gde bi se med prikupljao. Projekat je pokrenut 18. aprila 2017. godine i od ukupne sume od skoro 68 hiljada evra po najskorijoj objavi Saveza, u 2018. godini je prikupljeno preko 32.200 evra zahvaljujući pčelarskim društvima, udruženjima, malim preduzećima i pojedinačnim pčelarima. Kroz uspostavljanje pogona za prikupljanje i proizvodnju meda biće obezbeđen i bolji plasman i prodaja meda pčelarskih organizacija u Srbiji, što će takođe doprineti njihovom efikasnijem radu i održivosti i pružiti mogućnost za dalji razvoj.

Metodologija

Ovaj izveštaj je pripremljen uz pomoć baze podataka *Srbija daruje* (deo baze *Giving Balkans*). Ova baza ostaje najpouzdaniji izvor podataka o dobrotvornim davanjima u Srbiji i regionu. Zbog nepostojanja zvaničnih podataka, Catalyst Balkans koristi alternativne načine prikupljanja podataka, pre svega medijske izveštaje, a zatim i ostale dostupne izvore podataka. Tako prikupljeni podaci se zatim obrađuju u bazi Giving Balkans. Ova metodologija ima određena ograničenja, među kojima je najvažnije to što mediji ne beleže sve donacije date u dobrotvorne svrhe. Ipak, smatramo da istraživanje daje dovoljno pouzdan uvid u najvažnije aspekte dobrotvornih davanja, jer dobijene brojke, iako nisu sveobuhvatne, daju minimum relevantnih pokazatelja, te se ovi podaci mogu koristiti kao pokazatelji stepena razvoja davanja za opšte dobro u našoj zemlji.

Podaci iz ovog izveštaja su prikupljeni praćenjem elektronskih, štampanih i online medija na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou u Srbiji u periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine. U tom periodu obrađeno je ukupno 8.366 unosa u bazi podataka koji se odnose na dobrotvorna davanja svih tipova darodavaca, od čega su 2.773 jedinstvene akcije. Broj ukupnih unosa se razlikuje od broja jedinstvenih akcija jer različiti mediji donose članke koji se odnose na istu akciju. Takođe, ove godine smo, kao i prošle, dobili značajan broj povratnih informacija direktno od kompanija i/ili neprofitnih organizacija, i na taj način uspeali da upotpunimo podatke iz medija.

Istraživanje Srbija daruje 2018 – godišnji izveštaj o dobročinstvu je deo Projekta za unapređenje okvira za davanje koji finansira USAID, a sprovodi Koalicija za dobročinstvo, predvođena Fondacijom Ana i Vlade Divac. Ostali članovi Koalicije su Trag fondacija, Catalyst Balkans, Smart kolektiv, Srpski filantropski forum, Forum za odgovorno poslovanje i Privredna komora Srbije. Istraživanje je sproveo Catalyst Balkans u partnerstvu sa Trag fondacijom, i uz dodatnu podršku Čarls Stjuart Mot fondacije.

Catalyst Balkans
Takovska 38, Beograd

catalystbalkans.org
srbijadaruje.org

Priredili
Jelena Bekčić
Tomas Momčilović

Urednici
Aleksandra Vesić
Nathan Koeshall

Lektura
Jelena Budimirović
Beograd, 2019.